

VODIČ KROZ KREATIVNI DRAMSKI PROCES DRUGI DEO

- Vodič kroz kreativni dramski proces pomaže onima koji su već u toj materiji da osveže svoja teorijsko-praktična znanja ili da nove zainteresovane uvede u ovu oblast. U Vodiču su predstavljeni primeri dobre prakse i kako se rešavaju potencijalni problemi koji mogu da nastanu tokom kreativnog procesa.
- Međutim, veoma je važno da čitaoci i korisnici Vodiča shvate da nema univerzalnog ključa u realizaciji kreativnog procesa, već da sami moraju da nađu način kako da se kreću ovim naizgled utabanim putem. Veoma često se događa da dramski pedagozi traže zbirku recepata koja će im olakšati posao. Na žalost, ili na sreću, čak i kada dobijete takve „recepte” oni mogu pomoći samo na početku, a razvoj kreativnog procesa zavisi samo i isključivo od voditelja i grupe.

POKRET I KREATIVNI PROCES

- Kada radimo sa telom (pokret i ples) nastaje veoma mnogo ličnog materijala. Telo je nosilac emocija, iskustva i sećanja. Da bi taj materijal mogao da izađe na površinu potrebno je napraviti kreativni okvir u kome se ne koriste reči. Psiholozi kažu da se preko 90% informacija prenosi neverbalnim putem. S obzirom da je veliki deo naše svakodnevne komunikacije, ali i savremenih predstava zasnovan na rečima postavlja se pitanje da li smo stalno u situaciji potencijalnog nesporazuma.
- To znači da je veoma važno da učesnici i voditelj gledaju i slušaju šta se događa tokom kreativnog procesa i da budu spremni da razvijaju impulse koji nastaju. Da bi to bilo moguće treba imati poverenje u sebe, u grupu i veru da može da se dogodi neočekivano na putu do stvalačkog čina. Izražajni pokret i ples nastaju uvek iznutra, a koreografija je samo uslovno svođenje materijala po principu: Manje je više.

PRIMER KREATIVNOG PROCESA KROZ POKRET

DRAMSKO DELO I KREATIVNI PROCES

- Dramska dela su važan izbor dramskih situacija u kojima se nalaze likovi čija je radnja u sukobu. Marina Milivojević Mađarev u Vodiču otkriva da nas ne definiše ono što govorimo, već ono šta radimo. Odnosno, kada otkrijemo radnju nekog lika otkrili smo njegov cilj.
- Takođe, veoma je važno da likovi u dramskom tekstu odgovaraju godinama i interesovanjima njegovih izvođača. To znači da treba prilagoditi dijaloge likova i povesti računa o didaskalijama koje objašnjavaju kako se likovi ponašaju. Dijalog u drami nam posle pažljivog čitanja otkriva radnju likova čiji se život posledično menja na bolje ili na gore.
- Jedno od osnovnih pitanja za izbor teksta je odgovor na pitanje: Zašto radimo baš taj tekst sada i sa grupom sa kojom je radimo? Obično je u pitanju tema i način obrade teme. Kroz radionice se grupa sve više upoznaje sa tekstom, ali i međusobno. Ovaj proces se može završiti prezentacijom ili ulaskom u novi proces stvaranja predstave.

DRAMSKA RADIONICA CEKOM

- Posle dvogodišnjeg učešća na BITEF Polifoniji dramska radionica CEKOM je dobila poziv da učestvuje na 10. BITEF Polifoniji na temu „Sva Šekspirova deca”. Grupa je posle čitanja više Šekspirovih komada izabrala njegov komad „Romeo i Julija”. Ovo je logični izbor jer su se odlučili za uprizorenje tinejdžerske ljubavi, koja ne može da se ostvari jer su njihove porodice u zavadi.
- Smiljana Tucakov je pozvala poznatog dramaturga i profesora Uglješu Šajtinca sa Akademije umetnosti u Novom Sadu da vodi radionice na temu ovog teksta, na upoznavanju sa dramaturškim pravilima i na uspostavljanju korelacije sa ličnim iskustvima učesnika procesa koja su redovno zapisivali.
- Zatim su članovi CEKOMA izabrali scene i odredili karaktere likova. Posle tromesečnog raspisivanja scenarija počelo je pisanje dijaloga i na kraju podela uloga. U radu na predstavi od koristi je bio i magistarski rad „Škola za sluge” Nataše Milović (Fakultet dramskih umetnosti) u pripremnoj fazi.

SMILJANA TUCAKOV

KREATIVNI PROCES KAO ŠKOLA ZA ŽIVOT

- Kada deca i mladi učestvuju u različitim kreativnim procesima oni se kroz iskustveno učenje obrazuju u ovoj neformalnoj školi za život. Takođe, uče se da budu obrazovani pozorišni gledaoci, ali i osvešćeni građani koji svojim radom mogu da unose promenu ne samo u svoj život, već i u život zajednice.
- Kada se nekadašnji učesnik kreativnog procesa nađe u situaciji da može da utiče na promene u obrazovanju i pozorištu onda je ovakvo znanje dragoceno. Kulturne promene koje su nastale sedamdesetih i osamdesetih godina prošlog veka bi bile nezamislive da društveno-politički radnici nisu imali sluha za pozorište i kulturu u celini. I ne samo to, već su mnogi od njih i sami bili aktivni učesnici.

SAMOSTALNI STRUČNJAK U KULTURI

- Višedecenijska borba dramskih pedagoga da im bude priznat status konačno je urodila plodom prošl godine. Ministar za kulturu i informisanje je doneo odluku od 14.01. 2019 da je udruženje BAZAART ostvarilo status reprezentativnog udruženja u kulturi za oblast naučno-istraživačke i edukativne delatnosti. Sledstveno tome regulisano je pravo nosioca na staž i na penzijsko-invalidsko i zdravstveno osiguranje. Osim toga, Zakon o lokalnim samoupravama propisuje da lokalna samouprava može da plaća doprinose za samostalne umetnike.
- Do sada je ovo pravo zaživelo najviše u Beogradu, ali će se vremenom ustaliti kada prestane da bude novina. Spomenimo da već nekoliko godina teče formalno obrazovanje dramskih pedagoga na master programu Primenjenog pozorišta na Akademiji umetnosti u Novom Sadu. Time se dramska pedagogija preselila iz domena neformalnog u formalno obrazovanje.